

ROMÂNIA
MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

BULETINUL
UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE
„CAROL I”

4

octombrie
decembrie

2013

PUBLICAȚIE ȘTIINȚIFICĂ
CU PRESTIGIU RECUNOSCUT DE CONSILIUL NAȚIONAL DE ATESTARE
A TITLURILOR, DIPLOMELOR ȘI CERTIFICATELOR UNIVERSITARE

PUBLICAȚIE FONDATĂ ÎN ANUL 1937

BULETINUL UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE „CAROL I”

CUPRINS

România în noul context de securitate alături de NATO și Uniunea Europeană	7
<i>Gl.mr.dr. GABRIEL GABOR</i>	
Elaborarea profilului de risc al organizației. Harta riscurilor	15
<i>Col.prof.univ.dr.ing. TOMA PLEȘANU</i>	
<i>Lt.col.drd.ing. MARIAN ȘTEFAN ZAHARIA</i>	
Revoluția în afacerile militare și amplul proces de transformare a armatelor	24
<i>Gl.mr.dr. GABRIEL GABOR</i>	
<i>Col.dr. DOINA MUREȘAN</i>	
Modelul operațional al sistemului informatic pentru planificarea financiară și execuția bugetară în MApN	35
<i>Lt.col.(r) drd. ANGHEL STĂMESCU</i>	
Cooperarea internațională în domeniul sprijinului logistic	43
<i>Col.prof.univ.dr. SORIN PÎNZARIU</i>	
<i>Col.drd. AUREL ILIUȚĂ</i>	
Protecția civililor în operațiile în sprijinul păcii	53
<i>Col.dr. VALERICĂ CRUCERU</i>	

Reconstrucția postconflict și principiile care trebuie aplicate în peisajul confruntărilor moderne	63
<i>Col.lect.univ.dr. DORIN-MARINEL EPARU</i>	
Aspecte privind organizația militară din România înainte de anul 1989 și după anul 1989	79
<i>Lt.col.drd.ing. MARIAN ȘTEFAN ZAHARIA</i>	
Sistemul și procesul de învățământ – diferențe conceptuale și efecte în practica managementului educațional	89
<i>Conf.univ.dr. ADRIANA RÎȘNOVEANU</i>	
Despre simplitate în acțiunea militară	98
<i>Col.prof.univ.dr. ION MITULEȚU</i>	
Sprijinul de geniu specific forțelor terestre	107
<i>Col.conf.univ.dr. DUMITRU RADU</i>	
Surprinderea, principiu întotdeauna prezent în lupta armată.....	117
<i>Col.drd. IOAN-MARIAN CRISTUREAN</i>	
Organele de comandă și control ale sprijinului logistic în misiunile de menținere a păcii conduse de către ONU	126
<i>Col.conf.univ.dr. MARILENA MIORICA MOROȘAN</i>	
Aspecte privind sprijinul medical în operațiile multinaționale conduse de către NATO	134
<i>Col.drd. AUREL ILIUȚĂ</i>	
Evoluții doctrinare ale teoriei și ale practicii războiului aerian în primele decenii ale secolului XXI	145
<i>Cdor.conf.univ.dr. TITI-IULIAN AGAFIȚEI</i>	
<i>Cdor.dr. LIVIU LUNGULESCU</i>	
Logistica misiunilor internaționale sub jurisdicția Națiunilor Unite	165
<i>Mr.dr. GRIGORE JELER</i>	
<i>Mr.dr. MARIUS MIHARTA</i>	
Aplicarea tratatelor internaționale, modalitate de realizare a securității	172
<i>Drd. COSTIN-MĂDĂLIN ZOTOI</i>	

Întrebuințarea structurilor de poliție militară în întregul spectru al operațiilor moderne.....	182
<i>Col.dr. GABRIEL-TIBERIU BUCEAC</i>	
<i>Lt. ALINA-MELANIA ȚUCĂ</i>	
<i>DRAGOȘ-COSMIN BUCEAC</i>	
Dimensiunea economică a securității în Europa Centrală și în Zona Extinsă a Mării Negre.....	196
<i>Lt.col.conf.univ.dr. DOREL BUȘE</i>	
Managementul – profesie în logistica militară	204
<i>Lt.col. GHEORGHIȚĂ CORNELIU CIOBANU</i>	
Considerații privind modularitatea structurilor de sprijin logistic ale forțelor aeriene	214
<i>Col. MARIAN-DANIEL FÂȘIE</i>	
Factori care influențează controlul mișcării și acordarea sprijinului de mișcare și transport	224
<i>Mr. MARIAN MOCANU</i>	
Globalizarea – definiție, delimitări conceptuale și teorii.....	233
<i>Dr. MARIA-CARMEN NADIA PETRE</i>	
Particularități privind instrucția structurilor de poliție militară din forțele terestre.....	245
<i>Col.dr. GABRIEL-TIBERIU BUCEAC</i>	
<i>Lt. ALINA-MELANIA ȚUCĂ</i>	
<i>Lt. GABRIEL PAVEL</i>	
Managementul factorilor de risc pe piața creditelor bancare de retail	259
<i>SORINA-ANDREEA PUȘCAȘU</i>	
Determinarea prin calcul a stării de securitate.....	265
<i>Cpt.(r) dr.ing. MIRCEA-BOGDAN ULEIA</i>	
Rolul instituției militare de învățământ superior în proiectarea și în implementarea modelului de realizare a competenței de comunicare interculturală a militarilor români participanți la operațiile de stabilitate și sprijin	276
<i>Asist.univ.dr. POLIXENIA OLAR</i>	

GLOBALIZAREA – DEFINIȚIE, DELIMITĂRI CONCEPTUALE ȘI TEORII

GLOBALIZATION - DEFINITION, CONCEPTUAL DELIMITATIONS AND THEORIES

Dr. Maria-Carmen Nadia PETRE*
Academia Tehnică Militară

Una dintre cele mai importante caracteristici ale epocii actuale este amploarea și viteza cu care globalizarea, privită ca fenomen cu întregul melanj și conflict al civilizațiilor, și-a făcut simțită prezența în toate aspecte vieții umane. Vorbind despre stadiul globalizării ne referim, bineînțeles, atât la ceea ce se cunoaște despre acest fenomen, cât și la predicțiile care se fac pe seama acestuia, ținând seama că actuala criză economică – globală prin esența ei – a dezvăluit aspecte noi, care relevă construcția sau reconstrucția a noi centre de putere.

One of the most important features of the contemporary era is represented by the scale and speed with which the globalization makes its presence felt in all aspects of human life. Referring to the status of globalization we mean, of course, everything is already known about this phenomenon but also the predictions related to it, given that the economic crisis (global as well) has exposed new aspects that reveal the construction or reconstruction of new centres of power.

Cuvinte-cheie: globalizarea; istoricul globalizării; definiția globalizării; teorii ale globalizării.

Keywords: *globalization, history of globalization, globalization definition, globalization theories.*

Scurt istoric al globalizării

Globalizarea datează din perioada antichității și s-a manifestat inițial în spațiul european prin intermediul a două mari imperii: grec și roman. Civilizația și cultura greacă își au originea în insula Creta, încă de acum cinci milenii și urmare a formării statului atenian în epoca clasică, a lăsat posterității democrația, organizarea statală și judecătorească, Constituția și

---

* e-mail: nadiapetre@gmail.com

în special cultura, cu concepte și principii politice, filosofice, precum și figurile corifeilor culturii elene – Platon, Socrate, Aristotel.

Primele începuturi ale culturii romane se pare că se situează în jurul anilor 650 î.Hr. și sunt datorate etruscilor. Cultura și civilizația romană au lăsat moștenire posterității, pe lângă realizări remarcabile în domeniul artelor, dreptul roman, care prin concepte și principii stă, și în prezent, la baza legislațiilor fundamentale latine.

Sușținătorii caracterului ciclic al globalizării promovează ideea existenței unor „forme istorice” ale acesteia și care se referă la atributele spațio-temporale și organizaționale ale interconectării globale în epoci istorice distincte¹. Adepții acestei orientări vin cu cele mai diverse exemple, de la răspândirea diferitelor epidemii și migrațiile demografice de la sfârșitul epocii moderne, până la impactul creștinismului și chiar dominația Angliei pe mările lumii, care a dus, mai departe, la dezvoltarea comerțului internațional.

Nu putem nega că era precedentă a fost dominată de puterea britanică, de moneda britanică și de marina britanică. Actuala eră este însă dominată, încă, de puterea americană, de cultura americană, de dolarul american și de marina americană². În treacăt fie spus, este remarcabil faptul că Statele Unite ale Americii, spre deosebire de Imperiul Britanic, domină lumea și prin cultură și nu-i de mirare de ce destui antiglobaliști se recrutează și din Marea Britanie.

Globalizarea nu este împlinirea unui plan american, chiar dacă marile firme americane au sprijinit-o și au profitat cel mai mult de pe urma acesteia din mai multe motive: datorită faptului că globalizarea are loc în limba engleză, că globalizarea este concepută în lumina principiilor economice neoliberale, că americanii impun abordarea lor legislativă, financiară și tehnică și că promovează individualismul.

În 1942, Petre Georgescu-Delafras a lansat ideea unificării Europei, unde Europa era proiectată ca un stat federal, cu o conducere unică, o singură limbă și monedă. Timpul a dovedit veridicitatea acestei idei, în prezent, Uniunea Europeană, prin întindere spațială, extindere și profunzime a raporturilor juridice, economice, politice etc., prin organizare, însușirea și promovarea aceluiași valori, constituie un model cu vocație globalizatoare.

În lucrarea *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Huntington pornește de la premisa că în lumea posteroară Războiului Rece cele mai importante distincții între popoare nu sunt de natură ideologică,

¹ David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt, Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Editura Polirom, Iași, 2004, p. 4.

² Thomas L. Friedman, *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*, Editura Polirom, București, 2001, p. 19.

politică sau economică, ci culturală³. Autorul neagă posibilitatea unui nou sistem internațional structurat, anticipând asedierea lumii occidentale, conduse de către americani, de către celelalte arii culturale, cele mai agresive fiind, din punct de vedere economic și demografic, Asia și Japonia, iar sub aspect militar, lumea islamică. Din nefericire, atentatele teroriste de la 11 septembrie 2001 și tot ceea ce a urmat și va mai urma în Orientul Mijlociu fac ca profețiile lui Huntington, printre care și cea în care emite ideea că viitorul omenirii va fi „tribalismul”, să nu mai pară chiar atât de nefondate.

La concluzii cu totul opuse ajunge însă Francis Fukuyama în lucrarea care l-a făcut celebru *Sfârșitul istoriei și ultimul om*. „Istoria” în sens hegeliano-marxist, înțelesă ca un singur proces coerent, evolutiv, ținând cont de experiența tuturor oamenilor din toate timpurile⁴ nu se va sfârși în tribalism și în confruntarea pentru supremație între spații culturale impenetrabile, ci se va sfârși pur și simplu, în sensul că omenirea va ajunge, după lungi tribulații, la un singur sistem economic, social și politic: democrația și economia liberală de piață. Acest sistem reprezintă ultima treaptă a istoriei nu pentru că ar fi perfect și lipsit de nedreptăți, ci pentru că în timp ce forme anterioare de guvernare erau caracterizate de grave deficiențe și absurdități care au dus în final la prăbușirea lor, despre democrația liberală se poate spune că este lipsită de asemenea contradicții interne fundamentale⁵.

Prestigioasa revistă *Foreign Policy* a realizat, în anul 2010, topul celor 100 de gânditori globali, dintre care pot să enumăr: locul 1 – Warren Buffett și Bill Gates, locul 3 – Barack Obama, locul 4 – Zhou Xiaochuan guvernatorul Băncii Populare din China, locul 10 – Angela Merkel, locurile 13, 14 – Bill și Hillary Clinton, locul 30 – Joseph Stiglitz, locul 33 – Thomas Friedman. Se observă că se regăsesc în acest clasament atât oameni de afaceri prosperi, politicieni renumiți, cât și bancheri, economiști premiați cu mult râvnitul Nobel, jurnaliști de succes care sunt preocupați de complexul și mult dezbătutul fenomen al globalizării. Enumerarea acestor oameni cunoscuți și renumiți, la nivel mondial, evidențiază nivelul la care se dezbate problematica acestui fenomen de mare amploare⁶.

Prima eră a globalizării se crede că s-ar fi împărțit în etape începând odată cu Primul Război Mondial și, apoi, terminându-se sub criza standardului în aur, spre sfârșitul anilor '20 și începutul anilor '30. Țările

³ Samuel P. Huntington, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 1998, p. 29.

⁴ Francis Fukuyama, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1997, p. 5.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *The Foreign Policy Top 100 Global Thinkers*, în *Foreign Policy*, December 2010, <http://www.foreignpolicy.com/2010globalthinkers>, accesat: 03.12. 2010.

ce începuseră să îmbrățișeze era globalizării, incluzând nucleul european, câteva state de la marginea Europei și câteva state „europene” din cele două Americi și Oceania, prosperau, inegalitățile dintre acestea dispărând cu aceeași viteză cu care bunurile, capitalul și forța de muncă formau, în mod excepțional, fluxuri libere între state.

Globalizarea în perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial a fost condusă prin runde de negocieri în prima fază sub auspiciile Acordului General pentru Tarife vamale și Comerț – GATT, care a dus la mai multe înțelegeri în vederea îndepărtării restricțiilor asupra liberului schimb și, ulterior, prin runda Uruguay ce a dus la semnarea unui tratat prin care se creează Organizația Mondială a Comerțului (WTO), cu rolul de a media dispute comerciale. Alte acorduri comerciale bilaterale, inclusiv secțiuni ale Tratatului de la Maastricht și NAFTA (Acordul Nord American de Comerț Liber), au fost, de asemenea, semnate cu scopul de a reduce tarifele vamale și barierele comerciale, contribuind astfel la accelerarea globalizării.

În ultimii ani a fost din ce în ce mai evident că o nouă economie iese la iveală. Vechea ordine industrială a fost înlocuită de o economie bazată pe informatică și pe rețele de calculatoare⁷. Noua economie presupune extinderea utilizării informației digitale și a Internetului ca mediu de lucru, într-o arie largă de servicii și activități, tranzacțiile realizându-se, în special, în sfera digitală.

În esență, noua economie este un concept larg care descrie o economie în care atât produsul final, cât și stările intermediare ale acestuia constau în informație și în care tehnologiile digitale moderne oferă accesul la scară mondială la toate informațiile disponibile la un moment dat. Aceste tehnologii au rolul de a potența eficiența în practicile de afaceri convenționale, tradiționale și de a facilita apariția unor noi procese și produse⁸.

Definiția și teoriile conceptului de globalizare

Se vorbește din ce în ce mai mult despre globalizare, opiniile fiind atât pro, cât și contra acestui fenomen. Dar ce este de fapt globalizarea? Este un concept, un proces sau o realitate? Este un fenomen nou generat de viteza cu care se propagă noua tehnologie și informația, sau o continuitate firească a unui proces ce a apărut și s-a dezvoltat cu mult timp în urmă? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările pe care ni le punem și la care încercăm să găsim un răspuns.

Termenul globalizare este unul foarte controversat, oamenii de știință neajungând la o înțelegere privind o definiție singulară. Acesta a apărut

⁷ I. Bari, *Probleme globale contemporane*, Editura Economică, București, 2003, p. 52.

⁸ *Ibidem*, p. 53.

pentru prima dată în *Webster's Dictionary*, în anul 1961, dar primul dicționar care dedică un articol globalizării este *Dicționarul de Sociologie* al lui Gordon Marshall, publicat în 1998.

Noțiunea de globalizare a apărut la sfârșitul anilor '60 și a fost lansată de către un specialist canadian în teoria mijloacelor de comunicare în masă, profesorul Marshall McLuhan, Universitatea din Toronto și un expert american în problemele comunismului, Zbigniew Brzezinski, Universitatea din Columbia. McLuhan a extrapolat lecțiile războiului din Vietnam și a lansat expresia „sat global.”

Cuvântul s-a răspândit însă cu repeziciune, utilizarea atât de frecventă a acestui nou termen, de la limbajul curent până la discursul politic și jurnalistic, datorându-se faptului că desemnează o schimbare importantă, care necesită o nouă terminologie pentru descrierea noilor realități. Provocarea contemporană este de a defini precis acești termeni pentru că oricât de stranii ar părea, într-o lume în care cuvântul „globalizare” este pe buzele tuturor și considerat, pe rând, chintesența răului universal, dar și panaceul acestuia, găsim atât abordări care argumentează universalitatea și ireversibilitatea globalizării, cât și unele care afirmă inexistența acesteia.

Lucrarea *Transformări globale. Politică, economie și cultură* constituie una dintre cele mai bune cărți dedicate fenomenului complex al globalizării. Autorii, profesorii britanici Held (politolog), McGrew (teoretician al relațiilor internaționale), Goldblatt (sociolog) și Perraton⁹ (economist), care i-au dedicat două decenii de cercetare, disting trei mari școli de gândire ce s-au format în cadrul dezbaterii privind globalizarea, chiar dacă nu foarte coerente din punct de vedere doctrinar sau ideologic: hiperglobaliștii, scepticii și transformativiștii. Fiecare dintre acestea amestecă teze ale ortodoxiei liberale cu viziuni marxiste, concepții conservatoare cu concluzii radicale, așadar sunt abordări heteroclite atât din punct de vedere empiric, cât și normativ.

Teza hiperglobalistă consideră că economia s-a globalizat deja, situație în care guvernele naționale au devenit simpli intermediari ai capitalului global, simple instituții de transmisie între mecanismele de guvernare locală, regională și globală, al căror rol devine tot mai puternic. Pentru hiperglobaliști globalizarea definește o eră nouă în istoria omenirii, caracterizată de supunerea popoarelor de către forțele impersonale ale piețelor mondiale, de declinul autorității statelor asupra societăților și economiilor și de exercitarea puterii la nivel sub și supranațional.

⁹ David Held, Anthony McGrew, David Goldblatt, Jonathan Perraton, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Editura Polirom, Iași, 2004, pp. 26-34.

Conform acestei teorii, politica a devenit „arta unui management economic înțelept”, sub constrângerea intereselor marelui capital, care disciplinează guvernele într-o manieră lipsită de precedent și care a condus la o nouă diviziune globală a muncii. Astfel, globalizarea actuală reprezintă vestitorul primei civilizații cu adevărat globale din istoria omenirii, o civilizație de piață globală, ce reconfigurează în mod fundamental cadrul acțiunii umane.

Teza sceptică (Hirst, Thompson, Weiss, Ruigrok, Tulder, Boyer, Drache, Gordon, Gilpin, Callinicos, Krugman, Allen, Huntington, Carr, Krasner, Scharpf, Armingeon s.a.) afirmă că datele disponibile contrazic teza globalistă, că nu există și nu poate exista o convergență a politicilor macroeconomice și sociale pe întreg globul. Un alt mit demascat al hiperglobaliștilor este cel potrivit căruia lumea devine tot mai interdependentă. Scepticii susțin contrariul și cred că internaționalizarea capitalului nu restrânge neapărat rolul guvernelor naționale, ba chiar dimpotrivă. Departe de a fi fără precedent istoric, nivelurile contemporane de interrelaționare economică sunt depășite de nivelul fluxurilor comerciale, investiționale și ale mâinii de lucru înregistrate la sfârșitul secolului al XIX-lea (perioada clasică a Etalonului-Aur).

Globalizarea este considerată un fenomen pur economic, dar neexistând practic o economie sau o piață mondială perfect integrată, scepticii vorbesc doar despre niveluri sporite de colaborare între economii care rămân naționale. Globalizarea politică este un mit plin de naivități, spun ei, guvernele își conservă capacitatea de reglementare, rămân arhitecți fără de care liberalizarea economică nici n-ar putea fi continuată. Datele economice sugerează mai curând, cred scepticii, o tendință contradictorie, un proces de regionalizare semnificativă, cu conturarea a trei blocuri financiare și comerciale puternice: America de Nord, Europa și Asia-Pacific, nefiind, nici pe departe, vorba despre apariția unei noi ordini mondiale, mai puțin statocentrice.

Astfel, în locul unei civilizații globale omogenizate se produce o fragmentare multicoloră pe blocuri și enclave etnice, culturale sau religioase, în vreme ce guvernarea globală nu rămâne decât un proiect occidental nerealizat de dominare a lumii.

Teza transformativistă descrie globalizarea drept un proces istoric desfășurat pe termen lung, un proces contradictoriu și grevat de influențe de natură conjuncturală, asociat cu noi stratificări globale, cu noi ierarhii, în care unele comunități sau state sunt tot mai implicate în ordinea globală, în timp ce altele sunt sau se simt tot mai marginalizate. Globalizarea transformă tiparele tradiționale, astfel încât vechile sintagme-clișeu de tip

Nord-Sud, Lumea dezvoltată și Lumea a treia sau incluși-excluși devin depășite. Noile ierarhii stabilite penetrează toate comunitățile fie ele state sau regiuni, ele fiind, în primul rând, economice (economia devenind din ce în ce mai puțin națională), dar o importanță crescândă având factorii culturali și religioși. Astfel, ei predică dispariția legăturii clasice dintre stat, avuție, populație și teritoriu, acestea tinzând să evolueze separat, dând naștere unor rețele complexe, cu numeroase întretăieri și ramificații la nivel global.

Globalizarea este văzută ca fiind procesul de surmontare al granițelor apărute de-a lungul istoriei. Ea devine astfel sinonimă cu eroziunea (dar nu și cu dispariția) suveranității statelor naționale și se înfățișează ca o detașare a economiei de piață față de normele morale și legăturile instituționalizate dintre societăți¹⁰.

Dintre teoriile clasice ale globalizării, cea mai cuprinzătoare este cea a lui Marx care afirma că globalizarea produce o mare creștere a puterii clasei capitaliste pentru că deschide piețe noi pentru aceasta. Marx menționa, de asemenea, despre interdependența crescândă dintre state: „diferențele naționale (...) dintre oameni sunt șterse pe zi ce trece”.

Într-o lucrare foarte sistematică și bine argumentată, *Globalization: A Critical Introduction* (2000), Jan Aart Scholte trece în revistă și respinge, una câte una, diferitele definiții, des invocate, ale globalizării, care nu surprind însă trăsăturile esențiale și cu adevărat noi ale fenomenului. Iată, pe scurt, care sunt cele mai populare dintre aceste definiții nereușite la care se referă Scholte:

- globalizarea ca *internaționalizare* – mulți văd în recenta creștere a tranzacțiilor comerciale transfrontaliere elementul definitoriu al globalizării. Dar fenomene similare au avut loc încă din antichitate, iar la sfârșitul secolului XIX procentul tranzacțiilor internaționale la scară mondială nu era cu mult mai scăzut decât cel de la sfârșitul secolului XX;

- globalizarea ca *liberalizare* – recenta globalizare coincide cu o sporită liberalizare a comerțului și cu diferite forme de reglementare în acest domeniu. Cu toate acestea, fenomenul este mult mai vechi și nu justifică invenția și utilizarea termenului de globalizare pentru descrierea lui;

- globalizarea ca *universalizare* – unul dintre aspectele globalizării este faptul că acest proces conduce la o răspândire sporită a produselor, a stilurilor de viață și a ideilor la nivel global. Nici acesta nu este însă un fenomen cu totul nou. În ultimele două milenii, de exemplu, religiile universale, cum este cazul Creștinismului sau Islamului, s-au răspândit în mari părți ale lumii cu aceeași forță de influență și cu aceleași efecte de

---

¹⁰ Elmar Altvater, *The Limits of Globalization*, 1996.

asimilare asupra vieții oamenilor. Prin urmare, un termen nou, precum cel de globalizare nu este necesar pentru a descrie un fenomen atât de vechi;

- globalizarea ca *occidentalizare* – multe dintre criticile la adresa globalizării vizează faptul că are ca efect exportul culturii apusene în restul lumii. Nici acesta nu este un fenomen nemaîntâlnit: era colonialistă din secolul XIX, a exportat diferite elemente ale culturii occidentale în fostele colonii – dovadă fiind moștenirea britanică din India, cea spaniolă în America de Sud sau cea franceză în Africa de Nord.

Toate aceste definiții superficiale care parazitează discursul public asupra globalizării se cer înlocuite de o definiție mai strictă. Scholte caracterizează globalizarea ca *deteritorializare*, sugerând următoarea definiție: globalizarea este erodarea progresivă a relevanței bazelor teritoriale pentru relațiile și procesele sociale, economice și politice, oferind și câteva exemple de globalizare care ilustrează sensul acestei definiții;

- datorită infrastructurii de telecomunicații, mulți dintre noi au fost martori ai prăbușirii turnurilor gemene de la World Trade Center din New York, în 11 septembrie 2001, tragic eveniment pe care l-am urmărit în direct pe ecranul televizorului, indiferent unde ne-am fi aflat în momentul respectiv. Evenimentul a fost unul global nu în sensul că ar fi avut loc peste tot în lume, ci în sensul că a fost urmărit de către miliarde de oameni care, într-o formă indirectă, au luat parte la el indiferent dacă se aflau în Manhattan, Londra, Manilla sau București;

- avem cu toții posibilitatea să bem aceeași bere Heineken, să conducem același model de Toyota ori să cumpărăm același ceas Swatch aproape oriunde ne-am afla în lume, fără a fi necesar să ne găsim la Amsterdam, Tokyo sau Geneva. Anumite produse globale se distribuie peste tot în lume, iar ca să luăm masa la un restaurant chinezesc, mexican sau francezesc nu trebuie să călătorim la mari distanțe;

- nu mai suntem îngrijorați cât de „sigure” sunt safe-urile unde se țin banii băncii la care avem conturi. Putem obține foarte ușor un card care ne permite să extragem bani oriunde în lume, ne putem plăti facturile de acasă din Europa prin Internet, stând la o cafenea din India și putem cere brokerului nostru din Elveția să cumpere acțiuni sau carcace de porc la bursa din Chicago fără să ne ridicăm de pe sofa.

Alvin și Heidi Toffler afirmă că istoria umanității a intrat în „al treilea val” al societății informaționale, după „primul val” al vieții rurale și „al doilea val” al civilizației industriale. Mai mult chiar, anumiți cercetători asociază expansiunea relațiilor globale cu declinul sau chiar dispariția capitalismului. Astfel, unele aserțiuni amintesc despre „capitalismul târziu”, sugerând că acest mod de producție se apropie de final, sau despre

„societatea postcapitalistă”, sugerând că am depășit deja capitalismul. Tot mai multe activități sunt, în prezent, globale: de la telecomunicații la piețe, producție, sferă monetară și financiară, organizații globale etc.

Globalizarea presupune răspândirea ideilor, practicilor și tehnologiilor, reprezentând mult mai mult decât internaționalizarea sau universalizarea și nefiind doar o simplă modernizare sau o liberalizare a piețelor. Giddens mai spune că globalizarea se aseamănă cu o intensificare a relațiilor socio-umane, proces care leagă localități aflate la depărtare și care face ca întâmplările dintr-un oraș să-i afecteze și pe locuitorii din alte orașe aflate la sute de kilometri distanță. Asta implică și o schimbare a modului în care sunt percepute distanțele geografice și felul în care îi înțelegem pe ceilalți. Însă, odată cu crearea de oportunități, acest proces aduce cu el și riscuri cum ar fi schimbări tehnologice neașteptate și prea rapide¹¹.

Altermondialismul pornește de la denunțarea defectelor endemice ale mondialismului actual – multiplicarea discrepanțelor dintre Nord și Sud, amplificarea inegalităților dintre bogați și săraci sau accentuarea insecurității ecologice care demonstrează incapacitatea modelului economic occidental de a oferi un viitor durabil pentru întreaga omenire – și propune un model global de dezvoltare, multidimensional, în care factorii: economic, social, ecologic și cultural se conjugă în mod viabil, astfel spus, un proiect care presupune „o reformă radicală a instituțiilor financiare internaționale, fondată pe o contestare a organizării actuale a puterilor în sânul sistemului financiar internațional, ca o condiție prealabilă a construirii unui mondialism alternativ, fondat pe puterea popoarelor și pe o nouă concepție a dezvoltării durabile”¹².

La nivel teoretic, dogma neoliberală a liberului schimb și a primatului absolut al privatului este respinsă și înlocuită cu un discurs impregnat de valori precum: solidaritate, democrație și justiție socială. Dacă diversitatea componentelor și natura sa de „mișcare a mișcărilor” se dovedesc eficace ca front de contestare și denunțare a mondialismului real, lipsa omogenității dăunează coagulării eforturilor militanților altermondialiști într-o direcție unică. Totuși, o orientare comună se observă pe teme generale precum: promovarea unei dezvoltări durabile, respectarea drepturilor umane fundamentale, protecția mediului, pacea, democrația, etc. Cu un discurs idealist, în care și-a desemnat ca principal adversar ideologic ultraliberalismul și cu ambiția de a deveni rapid un „motor

¹¹ Anthony Giddens, *The consequences of modernity*, Stanford University Press, Stanford, 1990, p. 64.

¹² ATTAC, *Le développement a-t-il un avenir? Pour une économie solidaire et économe*, Editura Mille et Une Nuits Paris, 2004.

teoretic” nu numai de a explica, dar și a transforma radical lumea existentă, altermondialismul riscă însă să devină și, mai ales, să rămână o nouă și simplă „utopie contestatară”¹³.

„Această globalizare corespunde imaginii care se are despre globul pământesc din sateliți și pe care și-au format-o conducătorii marilor întreprinderi. Văzută din spațiu, Terra pare o unitate: națiunile, statele, frontierele, reglementările juridice, popoarele, rasele, regimurile politice se amestecă fără ca prin aceasta să dispară. Este marele vis al unei unități-totalități, pe care filosofii platonici nu au încetat să o viseze și care apare, în sfârșit, realizată. Unitatea-totalitatea este teritoriul capitalismului contemporan”. Unitatea, atât de plastic prezentată de Zarifian, se vede însă altfel privită „de la sol”. Evenimentele din 11 septembrie 2001, după care „lumea nu va mai arăta așa cum a fost”, sau „primul război al secolului XXI”, pe lângă sintagma „globalizare a terorismului”, au inaugurat și o tendință care continuă în Afghanistan și Irak, de impunere a mondializării economice prin mijloace violente. Proiectul „marelui Orient Mijlociu”, care să instaureze o zonă a liberului schimb între Casablanca și Karachi și o „democrație à la roumaine” (după expresia lui P. Wolfowitz), este expresia sa cea mai elocventă. În sfârșit, revoluțiile „portocalii” din Europa estică și mai recent cele sud-mediteraneene se înscriu în același perimetru mondialist de acaparare a zonelor petrolifere.

Concluzii

După cum s-a observat, catalizatorul acestui fenomen este informația, a treia formă de manifestare a existenței umane, și care a devenit cea mai apreciată resursă a omenirii, dar în același timp și cea mai vulnerabilă. După 11 septembrie 2001, s-a impus și s-a evidențiat tot mai mult ideea securizării spațiului cibernetic global, deoarece dependența de informație este tot mai mare și chiar periculoasă.

Sunt state care depind total de informațiile oferite de componentele spațiului cibernetic național, iar blocarea acestuia poate să conducă la instaurarea haosului în țara respectivă, afectând, astfel, și securitatea sistemului informațional global planetar. Drept urmare se impune acordarea unei atenții sporite securității informațiilor prin elaborarea unor strategii coerente de securizare a spațiului cibernetic.

Globalizarea este doar un mod de autopropulsare oarbă a societății tehnologice, aducând unora – adică celor puțini – lux și prosperitate, în timp ce majoritatea sunt marginalizați și condamnați la sărăcie. Singurii beneficiari ai globalismului sunt corporațiile și băncile transnaționale, iar

¹³ D. Bornstein, *Comment changer le monde*, La Decouverte, Paris, 2005, p. 16.

apetitul acestora pentru profit maxim se exprimă în fuziunile dintre giganții industriali și bancari menite să acapareze o porțiune cât mai mare din piața mondială. Sume enorme, care depășesc deseori PIB-ul unor țări medii dezvoltate, sunt puse în joc, sfidând legislația antitrust. Paradoxul este că prima măsură adoptată de noul colos ieșit din fuziune este reducerea forței de muncă, aruncarea în șomaj a mii de angajați.

Nu există o definiție standard a globalizării, totuși acest proces este privit ca un fluviu care a spart barierele de capital, de bunuri agricole și industriale, iar fluxurile informaționale își desfășoară nestingherit procesul de evoluție inundând câmpiile mapamondului cibernetic.

Trecând în revistă doar o mică parte dintre opiniile pro și contra globalizării, este extrem de greu să ne exprimăm tranșant spre care dintre cele două tabere înclină balanța. Deocamdată, argumentele optimiștilor sunt contracarate de cele ale pesimiștilor, cu mult mai numeroși. Optimiștii tind să remarce, însă, faptul că, în ultimii 50 de ani, speranța medie de viață a crescut pe glob de la 46 de ani la 66 de ani. Datorită progresului înregistrat în domeniul sănătății, oamenii de știință prezic că, spre sfârșitul secolului XXI, oamenii vor putea trăi 200 de ani.

Totuși, pesimiștii atrag atenția că este foarte posibil ca de aceste remarcabile cuceriri ale științei să se bucure doar o mică parte din populația Terrei, argumentând că așa-zisele efecte pozitive ale globalizării nu s-au reflectat în creșterea bunăstării tuturor.

BIBLIOGRAFIE

- ATTAC, *Le developpement a-t-il un avenir? Pour une économie solidaire et économe*, Editura Mille et Une Nuits, Paris, 2004.
- Bari I., *Probleme globale contemporane*, Editura Economică, București, 2003.
- Bornstein D., *Comment changer le monde*, La Decouverte, Paris, 2005.
- Drucker P., *Realitățile lumii de mâine*, Editura Teora, București, 1994.
- Friedman L. Thomas, *Lexus și măslinul. Cum să înțelegem globalizarea*, Editura Polirom, București, 2001.
- Fukuyama Francis, *Sfârșitul istoriei și ultimul om*, Editura Paideia, București, 1997.

- Held David, Mcgrew Anthony, Goldblatt David, Perraton Jonathan, *Transformări globale. Politică, economie și cultură*, Editura Polirom, Iași, 2004.
- Huntington P. Samuel, *Ciocnirea civilizațiilor și refacerea ordinii mondiale*, Editura Antet, București, 1998.
- Marshall Gordon, *Dicționar de sociologie*, Editura Polirom, Iași, 1998.
- Marx Karl, *Capitalul*, Editura Alexandria Publishing House, 1977.
- Petre Maria Carmen Nadia, *Interpretări privind globalizarea și conflictul civilizațiilor*, Editura Detectiv București, 2008.
- Stănescu Vasile, *Globalizarea spre o nouă treaptă de civilizație*, Editura Eikon, Cluj-Napoca, 2009.
- Toffler A., Tofler Heidi, *A crea o nouă civilizație*, Editura Antet, București, 1995.
- Toffler A., *Al treilea val*, Editura Politică, București, 1983.
- Vedrine Hubert, *France in An Age of Globalization*, Brookings Institution Press, Washington DC, 2001.
- Zarifian Ph., *L'Emergence d'un Peuple-Monde*, Presses Universitaires de France Paris, 1999.

EDITURA UNIVERSITĂȚII NAȚIONALE DE APĂRARE
„CAROL I”

Redactor-șef: *Laura MÎNDRICAN*

Corector: *Mariana ROȘCA*

Tehnoredactor: *Gabriela CHIRCORIAN*

ISSN (on line) 2065 - 8281

Lucrarea conține 284 de pagini.

Tipografia Universității Naționale de Apărare „Carol I”

Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5, București

e-mail: buletinul@unap.ro

Tel./Fax 319.59.69; 319.48.80/0215; 0453